

TARRADELLAS: UN REPUBLICÀ QUE ES TORNÀ MONÀRQUIC

Tarradellisme: ¿què és? Tarradellistes: ¿qui són?

El carisma i l'activitat política del president Josep Tarradellas s'han fet guanyar el suport d'un nombrós equip de gent diversa procedent d'àmbits dispars. ¿Quí són i què són aquests tarradellistes?

F. Sanmartí i Casals

Josep Tarradellas i Joan, fill d'uns pagesos de Cervelló, poblet del Baix Llobregat, i home fet ell mateix amb esforç i tenacitat, ha generat també al seu voltant un fenomen polític: el tarradellisme.

El tarradellisme ha sofert diverses etapes. Ja abans dels anys 40 uns primers tarradellistes devien ser els seus companys del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria —CADCI—. Durant la República també el seguiren els integrants del «grup de l'Opinió», un sector dissident que va ser expulsat d'ERC el 1933. Més que tarradellistes, hem de parlar encara de companys de Tarradellas. El tarradellisme queda reservat a una sèrie de fidelitats posteriors a la dècada dels 40.

L'etapa francesa

A París, Tarradellas va comptar amb amics fidelíssims, com Andreu Cortines, un especialista en cooperativisme. Era entre els anys 50 i 70. Un altre amic, que n'era secretari particular per quatre *quartos*, era Lluís Gausachs. Tarradellas va fer-lo secretari general de la Presidència, un títol purament simbòlic. Cortines i Gausachs s'encarregaven del ciclostil que editava els fulls de la Generalitat a l'exili, i de les cartes confidencials. Després de tot, però, Tarradellas en tornar a Catalunya va recompensar-los només amb un petit càrrec circumstancial a la Generalitat.

Un altre amic fidel va ser Joan Sauret, diputat i home important dintre d'ERC. Sauret feia la revista *Tribuna*,



d'Esquerra Republicana, a París. Al cap d'un temps, Sauret i Tarradellas van renyir per sempre.

En l'etapa francesa Tarradellas va comptar amb l'admiració de força exdiputats. Una admiració probablement justificada pel magnetisme de la seva persona. Per a molts, Tarradellas era l'home que podia representar el poder, l'audàcia i la intransigència. Tanmateix, altres polítics destacats, com Ventura Gassol, hi mantenien una freda separació, tot i que havien viscut molts anys a la mateixa ciutat, Saint-Martin-Le Beau. Gassol no parlava bé de Tarradellas, però el temia.

L'etapa americana

Després que l'any 1954, Tarradellas fos elegit president de la Generalitat a l'exili, a l'ambaixada de Mèxic, el president viatjà per les comunitats catalanes d'Amèrica. Algunes quedaren entusiasmades de la visita, potser perquè mai no els visitava ningú.

Entre els tarradellistes més destacats que es fan en aquell moment hi ha, a Mèxic, l'ex-president del Parlament a l'exili, Francesc Farreras i Duran, un manresà. Un altre tarradellista és Joan Rossell, del Casal d'Argentina, i Joan Cuatrecases i el seu nebot, Joan Rocamora, també vinculats als casals cata-

lans, i que havien escrit en la seva targeta: representant del president de la Generalitat a l'exili.

Però l'actitud de **Tarradellas** en aquell moment, de ferm rebuig a l'independentisme, fa que surti també un nucli antitarradellista a l'Argentina. És el grup Joventut Catalana, que neix als anys 50. En formen part **Núria Seras**, **Fiveller Seras** i **Jordi Arbonès**. Publiquen la revista *Ressorgiment* a Buenos Aires, i no veuen gaire clara la figura del president.



Josep M. Bricall, rector de la Universitat Central, on Josep Tarradellas podria ser investit doctor honoris causa.

vista grossa, en un clar intent de contribuir a fomentar les picabaralles.

Els tarradellistes de l'interior

El fet cert és que el govern de la Generalitat a l'exili no va arribar a tenir l'aurèola del govern basc. **Tarradellas** va estar sol i, sovint, enfrontat amb les altres institucions: el Consell Nacional de Londres de **Carles Pi-Sunyer**, el Comitè de Forces Polítiques que presidia **Claudi Ametlla**, Òmnium Cultural... **Joan Oliver** va definir en aquell moment **Tarradellas** «el Marquès dels 9 vots». Els nombre de 9 diputats que eren presents en el moment de la seva elecció a Mèxic.

A l'interior, **Tarradellas** va tenir representants personals. Un d'ells, **Rafael Tasis**, que el coneixia molt bé, i a qui el president delegà la representació en algun acte més o menys clandestí.

Un altre home important, sobretot després de la mort de **Tasis** va ser **Jordi Fornas**, amb qui el president mantingué una relació personal excel·lent durant 20 anys. **Fornas** informava **Tarradellas** de tot el que pasava a l'interior, i això li va comportar més d'un escorcoll policial.

Però els enfrontaments de **Tarradellas** amb les iniciatives de l'interior cada vegada eren més oberts. Fins i tot van afectar l'**Abat Escarré**, que va arribar a comentar: «Digueu a **Tarradellas** que jo no sóc **Makarinos**».

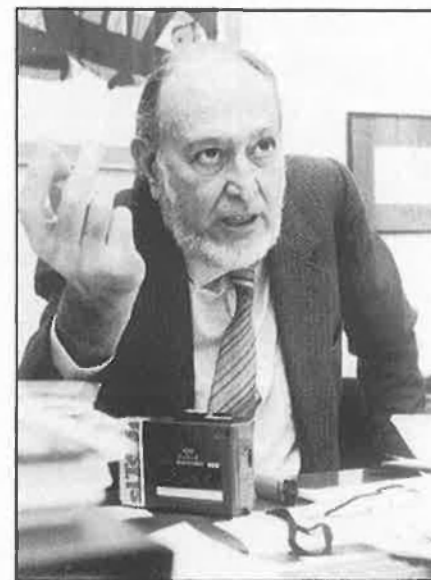
Ferran Cuito, director general d'Indústria de la Generalitat Republicana, vivia a París i, cap als anys 60, feia d'enllaç entre **Tarradellas** i Catalunya. En un intent de frenar l'enfrontament sistemàtic amb l'interior, s'explica que

Cuito digué un dia al president: «Si jo vaig a la plaça de Catalunya i dic ¡Visca Tarradellas!, ningú no em mirarà. I si, en canvi, dic ¡Visca Ramellets!, molts es giraran».

Altres tarradellistes han estat els germans **Vila-Abadal**, **Jordi** i **Ramon**, tots dos monjos i, **Francesc Vila-Abadal**, del PSC, desaparegut fa poc.

Els tarradellistes franquistes

Un grup que va veure en **Tarradellas** un home important eren els sectors



J. M. Castellet, membre del club Emprius.

pròxims a la burgesia franquista, al voltant de **Porcioles**. A última hora s'hi incorporà el mateix **Carles Sentís**, que començava a fer el joc a UCD.

Aquell grup pensava que **Tarradellas** era un monstre del separatisme i van descobrir-lo com un home absolutament obert a qualsevol maniobra po-



La indignació de **Tarradellas** augmenta quan el músic **Narcís Bonet**, en nom d'Òmnium Cultural, viatja per Amèrica i visita algunes comunitats catalanes.

Fins llavors, **Tarradellas** vivia dels diners que li feien arribar homes com **Dalmau Costa**, ex-cap de Cerimonial de la Generalitat i propietari d'una cadena d'hotels a Mèxic. La possible captació econòmica d'Òmnium per Amèrica era temuda pel que podia significar de debilitament de la font d'ingressos de la Generalitat a l'exili. **Tarradellas** desqualificà Òmnium, mentre la censura franquista hi feia la

ÀLBUM FOTOGRÀFIC

MIG SEGLE DE PAISATGES VALENCIANS

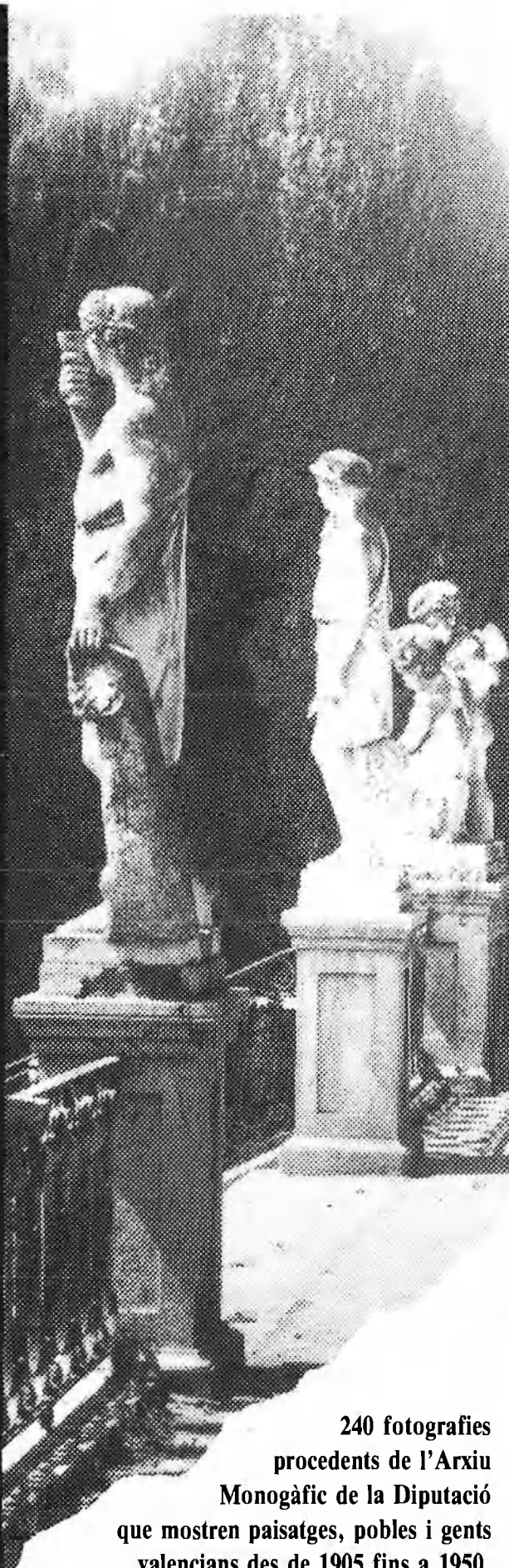
MAIG-JUNY 87
EXPOSICIO
PLAÇA DE BOUS

VISITES:

De dilluns a dissabte,
Matins: 11 a 2.
Vesprades: 6 a 9.



DIPUTACIÓ
DE VALÈNCIA



240 fotografies
procedents de l'Arxiu
Monogràfic de la Diputació
que mostren paisatges, pobles i gents
valencians des de 1905 fins a 1950.

lítica i allunyat de les revolucions i de l'independentisme.

Després que probablement **Tarradellas** hagués entrat en contacte amb els serveis d'informació de **Carrero Blanco**, va arribar l'operació de **Suárez**, un tarradellista interessat, perquè el mateix **Tarradellas** el legitimava.

Amb **Suárez**, també va fer-se tarradellista el general **Cassinello**, llavors **Coronel Cassinello**, que a través de **Luis Olarra** va anar a veure'l i, en comprovar que el president volia tornar, va pensar que **Tarradellas** seria una peça important per al seu joc polític.

Algunes persones vinculades a la burgesia catalanista també eren tarradellistes. Són els casos de **Domingo Valls i Taberner**, germà de **Ferran Valls i Taberner**, i de **Jaume Carner i Romeu**, el nét del ministre. Eren homes que professaven certa devoció pel president.

Tarradellistes intel·lectuals

Un home que es va enlluernar amb **Tarradellas** va ser el doctor **Jaume Vicens i Vives**, que, després, influït per alguns amics, deixà de pensar en una possible «solució Tarradellas». Altres escriptors tarradellistes foren o són **Ferran Soldevila** i **J. Llompart**.

L'any 1961, en ocasió dels Jocs Florals de l'Alguer, el tarradellisme va presentar una denúncia al prefecte de la ciutat catalanoparlant. L'home que més escrigué en contra dels catalans que van anar a l'Alguer, perquè no havien enviat **Tarradellas** en un lloc d'honor, va ser **Domènec de Bellmunt**, novel·lista i periodista.

Altres intel·lectuals, els uns d'origen catalanista i els altres no, que van anar a la Meca —a Saint-Martin-Le Beau— foren **Bricall**, **Castellet** i **Viladàs**; aquest, procedent del falangisme i que a finals dels 50 va crear el grup Nueva República, va haver d'exiliar-se i es va quedar a París. **Bricall** passà temporades amb **Tarradellas** mentre feia el seu estudi sobre les indústries de Guerra de la Generalitat republicana. Ara és rector de la Universitat de Barcelona i, fa poc, s'ha escampat el rumor d'un possible nomenament de **Tarradellas**, «honoris causa», per aquesta Universitat.

Els darrers tarradellistes

Romà Planas i **Angeli Castanyer**, que cap als anys 60 feien la revista *Foc Nou* des del Casal Català de París, també van servir molt **Tarradellas**. Ara, **Planas** és diputat al Parlament de Catalunya pel Partit Socialista.

Planas, junt amb **Jaume de Puig**,

són dos tarradellistes que han pujat políticament. **Jaume de Puig**, també del PSC i funcionari de la Diputació, passà una temporada a París i va ser secretari de **Tarradellas** durant uns quants anys. **Jaume de Puig** ha arribat a ser el director en funcions de la Biblioteca de Catalunya. Altres tarradellistes són el matemàtic **Eduard Bonet** i la secretària del president **Tarradellas**, i neboda del poeta **Espriu**, **Isabel Bonet**.

Manuel Ortínez, **Frederic Rahola** i **Josep M. Bricall** són els tres tarradellistes que van formar part, de la mà de **Tarradellas**, de la Generalitat provisional.

Manuel Ortínez, un home de la banca suïssa i lligat al món empresarial de Barcelona, també és dels que visità **Tarradellas** durant la transició. Va ser nomenat conseller de Governació.

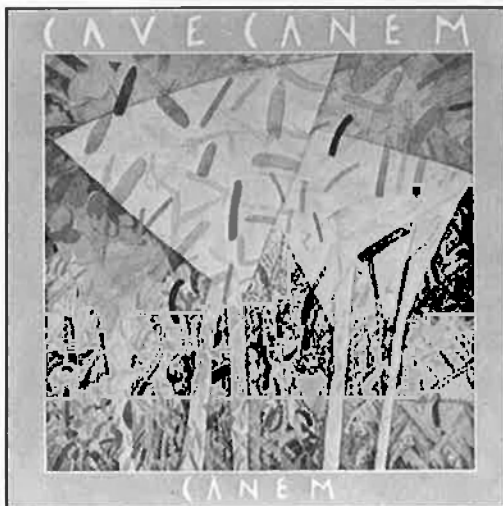
Frederic Rahola, l'actual síndic de Greuges, és un dels fidels a **Tarradellas** des del temps de la República. Llavors va ser-ne secretari i, tot i que **Tarradellas** va fer-lo cessar com a conseller de Governació en l'etapa provisional, **Rahola** mai no ha donat volada a cap tipus de controvèrsies amb **Tarradellas**.

Tot i que els socialistes eren absolutament oposats al president en el moment de la transició, perquè s'adonaven que ell podia marginar-los, **Tarradellas** va saber acostar-se hàbilment al Partit Socialista. Primer, va ser el mateix **Tarradellas** qui impedí que **Joan Raventós** fos nomenat president de la Generalitat provisional; al cap d'uns anys, tres dies abans de les eleccions autonòmiques del 84, que van donar la majoria absoluta a **Jordi Pujol**, **Tarradellas** s'entrevistava amb **Felipe González** i, en acabar, declarava per televisió: «No hemos hablado de política».

Ara, els tarradellistes s'agrupen en el club Emprius. Hi són **Bricall**, **Enric Bastardes**, **Castellet**, **Romà Planes**, **Joan de Sagarra**..., un autèntic conglomerat. Una de les principals ocupacions de l'Emprius és bastir un nucli d'opinió antipujolista; per això, en els seus articles són freqüents les al·lusions al «president» **Tarradellas**, i expressions com «tan important com el retorn de **Tarradellas**...» o «no recordo què en època de la Generalitat de **Tarradellas**...».

Ja queda molt lluny el dia en què els socialistes quedaren sorpresos de veure els diputats d'UCD, entre ells **Jiménez de Parga**, aplaudir el retorn de **Tarradellas**. Era el juny del 77 i, llavors, **Tarradellas** i el govern d'UCD havien pactat a esquenes del PSOE. □

A LA VENDA EL 1^{er} DISC DE CÀNEM



CAVE CANEM

